

HQ-533-534 Seat No. _____

M. A. (Sem. - IV) Examination

March / April - 2015

History : C.C. - 404

(1) Economic History of India (Optional)

(2) Social & Religious Movement in India

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

સૂચના : દરેક પ્રશ્નોના ગુણ સરખા છે.

(1) Economic History of India (Optional)

૧ ૧૯માં સૈકાના મધ્યભાગમાં ભારતમાં પ્રવર્તતા અર્થતંત્રની સમીક્ષા કરો.

અથવા

૧ જમીનદારી અને રૈયાતવારી મહેસૂલ પદ્ધતિના ગુણ-દોષ તપાસો.

૨ ખેતીનું વાણિજ્યકરણ એટલે શું? તેના કારણો જણાવો.

અથવા

૨ ભારતમાં સહકારી પ્રવૃત્તિનો ઉદ્ભવ અને વિકાસ આલેખો.

૩ ૧૯માં સૈકાના દુષ્કાળના કારણો અને પરિણામોની ચર્ચા કરો.

અથવા

૩ દુષ્કાળ નિવારણ માટે ભારત સરકારે લીધેલા પગલાંની સમીક્ષા કરો.

૪ ભારતમાં વસ્તી વધારાના કારણો જણાવો.

અથવા

૪ સિંધીયા નેવીગેશન કંપનીને ધ્યાનમાં રાખી ભારતીય વહાણવટાનો ઇતિહાસ વર્ણવો.

૫ ટૂંકમાં જવાબ આપો : (ગમે તે સાત)

- (૧) રોયલ કમિશન ક્યારે નિમાયુ હતું ? ક્યા હેતુથી ?
- (૨) મહાલવારી પ્રથા સૌ પ્રથમ ક્યારે અને ક્યાં દાખલ કરવામાં આવી ?
- (૩) પ્રથમ દુષ્કાળપંચ ક્યારે નિમાયું ? તેના અધ્યક્ષ કોણ હતા ?
- (૪) ભારતની સૌ પ્રથમ રેલ્વે લાઈન કઈ ? તે ક્યારે શરૂ થઈ ?
- (૫) કૃષિબજારના વિકાસ માટે સરકારે કેવા પગલાં ભર્યા છે ?
- (૬) રસ્તા સંબંધે નાગપુર યોજના શું હતી ?
- (૭) મહાલવારી જમીન મહેસૂલ પ્રથાની ખાસિયત કઈ ?
- (૮) સંથાલ વિદ્રોહના મૂળમાં કઈ જમીન મહેસૂલ નીતિ જવાબદાર હતી ?
- (૯) ચંપારણ્ય સત્યાગ્રહ ક્યારે અને કઈ બાબતે થયેલો ?
- (૧૦) રેલ્વેના વિકાસ માટે લોર્ડ ડેલહાઉસીની ભલામણો કઈ હતી ?

(2) Social & Religious Movement in India

૧ અલીગઢ યજ્ઞવળ એટલે શું ? તેમાં સર સૈયદ અહેમદનું પ્રદાન વર્ણવો.

અથવા

૧ આઝાદીબાદ મુસ્લીમ સમાજ સુધારામાં મોહમ્મદ ઈકબાલના ફાળાની ચર્ચા કરો.

૨ ૧૯ મી સદી દરમ્યાન ભારતમાં બ્રહ્મોસમાજની પ્રવૃત્તિઓ વર્ણવો.

અથવા

૨ અખિલ હિંદ મહિલા પરિષદનો ઉદ્ભવ અને વિકાસ આલેખો.

૩ ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકરે દલિત સમાજના ઉત્કર્ષ માટે કરેલ પ્રયાસો જણાવો.

અથવા

૩ 'ગાંધીજી માત્ર ભારતીય રાષ્ટ્રીય યજ્ઞવળના રાહબર જ ન હતા પરંતુ એક સમાજ સુધારક પણ હતા' - ચર્ચો.

૪ આઝાદી બાદ ભારતમાં ભાષા, જાતિ અને ધર્મ આધારિત કોમી તણાવોની ચર્ચા કરો.

અથવા

૪ આઝાદી બાદ દલિતો - આદિવાસીઓ તેમજ સ્ત્રીઓના ઉત્કર્ષ માટે ભારત સરકારે લીધેલા પગલાંઓ જણાવો.

૫ ટૂંકમાં જવાબ આપો : (ગમે તે સાત)

- (૧) ઈ.સ. ૧૮૬૫માં સર સૈયદ અહમદખાને કઈ સોસાયટી સ્થાપી હતી ?
- (૨) મુસ્લીમ પ્રજાને થયેલા અન્યાયોની વિગતો કયા પુસ્તકોમાં છે ? તે કોણે લખ્યા છે ?
- (૩) ભારતમાં હિંદુ-મુસ્લિમોમાં કાયમી તિરાડ કયા સુધારાથી થઈ હતી ?
- (૪) સતી પ્રથા નાબૂદીનો કાયદો ક્યારે ઘડાયો હતો ?
- (૫) શાંતિનિકેતન નામની સંસ્થા કોણે સ્થાપી હતી ?
- (૬) સ્ત્રી વારસાઈ હક્કનો કાયદો ક્યારે અમલમાં આવેલો ?
- (૭) મહાદેવ ગોવિંદ રાનડેએ કઈ સંસ્થાઓ સ્થાપી હતી ?
- (૮) 'હિંદુનારીનું ઉત્થાન અને પતન' કૃતિ કોની છે ?
- (૯) ભારતીય ઇતિહાસમાં 'ભારતીય અજંપાના પિતા' તરીકે કોને ઓળખવામાં આવે છે ?
- (૧૦) બંધારણની કઈ કલમોમાં રાજ્યોની વિધાનસભામાં અનામત બેઠકોની વિશેષ જોગવાઈ છે ?
- (૧૧) ભાષાકીય પ્રાંતોના સિદ્ધાંતોનો સ્વીકાર શેમાં છે ?
- (૧૨) જ્યોતિસંઘની સ્થાપના ક્યાં અને કોના પ્રયત્નોથી થઈ હતી ?